

Kontroll av färdskrivare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2010/11:62 Kontroll av färdskrivare samt en följdmotion om sanktionsordningen för överträdelser av kör- och vilotidsregler.

I propositionen föreslår regeringen att en tjänsteman vid Transportstyrelsen som har ett särskilt förordnande ska ha rätt att kontrollera ett fordon's färdskrivare. En färdskrivare är en anordning som redovisar bl.a. en fordon'sförare's körtid, raster och viloperioder. Färdskrivare ska i princip användas i samtliga fordon med en totalvikt som överstiger 3,5 ton eller som används för transport av mer än nio personer inklusive föraren

Utskottet, som anser det viktigt att främja en sund konkurrenskraft och ökad trafiksäkerhet för den yrkesmässiga trafiken på väg, tillstyrker propositionen med den ändringen att tidpunkten för lagändringarnas ikraftträdande bestäms till den 1 maj 2011, och avstyrker motionen.

I betänkandet finns en reservation (SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Utskottets överväganden	5
Förslag till lag om ändring i fordonslagen	5
Sanktionsordningen för kör- och vilotidsregler	7
Reservation	8
Sanktionsordningen för kör- och vilotidsregler, punkt 2 (SD)	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
Följdmotionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förslag till lag om ändring i fordonslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonslagen (2002:574) med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 maj 2011.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:62.

2. Sanktionsordningen för kör- och vilotidsregler

Riksdagen avslår motion

2010/11:T12 av Margareta Sandstedt (SD).

Reservation (SD)

Stockholm den 29 mars 2011

På trafikutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (S), Jan-Evert Rådström (M), Eliza Roszkowska Öberg (M), Pia Nilsson (S), Malin Löfsjögård (M), Lars Mejern Larsson (S), Sten Bergheden (M), Lars Tysklind (FP), Leif Pettersson (S), Anders Åkesson (C), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S), Edward Riedl (M), Stina Bergström (MP), Annelie Enochson (KD), Tony Wiklander (SD), Siv Holma (V) och Leif Jakobsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2010/11:62 Kontroll av färdskrivare samt en följdmotion om sanktionsordningen för överträdelser av kör- och vilotidsregler.

Regeringens förslag grundar sig på dels Transportstyrelseutredningens huvudbetänkande Transportinspektionen – Ansvarslag för vägtrafiken m.m. (SOU 2008:44), dels Vägverkets rapport Kontroller för sund konkurrenskraft och ökad trafiksäkerhet inom nyttotrafiken på väg (N2007/5530/TR), framtagen i samråd med Rikspolisstyrelsen. Transportstyrelsen överlämnade i juli 2010 en framställan till regeringen — Kontroll av kör- och vilotider i företag — med förslag till de författningsändringar som krävs för att ansvaret för kontrollerna ska kunna föras över till Transportstyrelsen.

Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande. Lagrådet hade inga invändningar mot förslagen.

Utskottets överväganden

Förslag till lag om ändring i fordonslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonslagen med den ändringen att tidpunkten för lagändringarnas ikraftträdande bestäms till den 1 maj 2011. Utskottet betonar att det är viktigt att främja en sund konkurrenskraft och ökad trafik-säkerhet för den yrkesmässiga trafiken på väg.

EU-lagstiftning om kör- och vilotider

Regler om kör- och vilotider för förare och företag som utför person- och godstransporter på väg finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 561/2006 av den 15 mars 2006. Bestämmelser om kontroller av kör- och vilotider finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/22/EG av den 15 mars 2006 om minimivillkor för genomförande av rådets förordningar (EEG) nr 3820/85 och (EEG) nr 3821/85 om sociallagstiftning på vägtransportområdet samt om upphävande av rådets direktiv 88/599/EEG3, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2009/5/EG4, det s.k. kontrolldirektivet.

Nationella regler om kör- och vilotider

Förordning (2004:865) om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m. innehåller nationella kompletterande bestämmelser till EU-lagstiftningen. I den svenska regleringen finns bl.a. bestämmelser om behörig kontrollmyndighet och om förfarandet vid kontroll av kör- och vilotider och färdskrivare.

Kontroller av hur företagen efterlever av kör- och vilotidsreglerna ska, enligt kör- och vilotidsförordningen, ske regelbundet genom kontroll i företagens lokaler eller genom kontroll hos myndigheten av dokument eller uppgifter som har hämtats eller begärts in från företagen (7 kap. 2 § och 12 § tredje stycket). Transportstyrelsen är behörig kontrollmyndighet vid företagskontroller och behörig kontrolltjänsteman är en tjänsteman vid styrelsen med särskilt förordnande.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att även kontroll av färdskrivare i fordon som används av företag och som sker i företagets lokaler eller liknande eller på ett område i anslutning till dessa ska få utföras av en tjänsteman vid Transportstyrelsen med särskilt förordnande. Tjänstemannen

ska, enligt förslaget, ha rätt till tillträde till fordon och slutna utrymmen i fordon samt till lokaler och områden i anslutning till dessa. Det föreslås också att tjänstemannen ska få provköra fordonet vid kontrollen av färdskrivaren.

Regeringen upplyser om att en färdskrivare är en anordning som redovisar bl.a. en fordonsförarens körtid, raster och viloperioder. Färdskrivare ska i princip användas i samtliga fordon med en totalvikt som överstiger 3,5 ton eller som används för transport av mer än nio personer inklusive föraren. Vid företagskontroller ska man bl.a. kontrollera dagliga körtider, raster, dygns- och veckovila, färdskrivarens funktion och diagramblad som används i vissa färdskrivare. Regeringen uppger att den under vintern 2010 har beslutat att föra över polisens uppgifter i fråga om kontroll av kör- och vilotider i företag till Transportstyrelsen.

För att göra det möjligt för Transportstyrelsen att vid företagskontrollerna kontrollera ett fordonets färdskrivare behöver 2 kap. 13 § fordonslagen ändras. En förutsättning för att kontroll av färdskrivare ska kunna genomföras är att Transportstyrelsens tjänstemän har rätt till tillträde till fordonet där färdskrivaren finns. Företagskontroller kan äga rum i företagets lokaler. Fordonen är ofta uppställda i dessa lokaler eller i områden i anslutning till dessa, varför det är nödvändigt för Transportstyrelsen att ha tillträde även till de platserna. Rätten till tillträde till lokaler m.m. innebär en inskränkning i det i 2 kap. 6 § regeringsformen garanterade skyddet mot husrannsakan eller liknande intrång och måste regleras i lag.

Regeringen påpekar att det i samband med en kontroll av färdskrivare även kan finnas behov av att provköra det fordon som färdskrivaren sitter i. Därför föreslås att en tjänsteman vid Transportstyrelsen med särskilt förordnande ska ges möjlighet att utföra en sådan provkörning.

Utskottets ställningstagande

För att göra det möjligt att föra över polisens uppgifter i fråga om kontroll av kör- och vilotider till Transportstyrelsen är vissa lagändringar nödvändiga då rätten till tillträde till lokaler m.m. innebär en inskränkning i grundlagens skydd mot husrannsakingar m.m.

Eftersom rättigheten innebär en inskränkning i en grundlagsskyddad rättighet anser utskottet, i likhet med regeringen, att denna bör begränsas till att gälla en tjänsteman vid Transportstyrelsen med särskilt förordnande.

Utskottet anser det viktigt att främja en sund konkurrenskraft och ökad trafiksäkerhet inom yrkestrafiken på väg. Införandet av de föreslagna reglerna kan, enligt utskottet, komma att underlätta kontrollen av hur regelverket följs och därmed även bidra till upprätthållandet av en sund åkerinäring.

Utskottet finner regeringens förslag väl avvägda och föreslår därför att riksdagen antar regeringens förslag enligt proposition 2010/11:62 Kontroll av färdskrivare med den ändringen att tidpunkten för lagändringarnas ikraftträdande bestäms till den 1 maj 2011.

Sanktionsordningen för kör- och vilotidsregler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslaget om sanktionsordningen för kör- och vilotidsregler. Utskottet hänvisar till att det beslutat att inleda en huvudstudie om yrkestrafik på väg där en utvärdering kommer att genomföras av bl.a. reglerna om kör- och vilotider. Jämför reservation (SD).

Motionen

I motion 2010/11:T12 anför Margareta Sandstedt (SD) att det är vanligt att förare drabbas av böter för överträdelser där den som egentligen är ansvarig är arbetsgivaren. Det förekommer även att arbetsgivare kräver av unga oerfarna förare att de genom kvittning på lönen ska stå för kostnaderna för överträdelser av kör- och vilotider. Samtidigt kräver vissa åkerier mer och mer av sina förare och sätter upp orealistiska mål och arbetstider, vilket leder till körscheman helt utan marginaler. Motionären anför att det borde vara huvudregeln att arbetsgivaren ska vara ensamt ansvarig för samtliga överträdelser och att föraren endast ska kunna bötfällas i de fall där det uppenbart inte beror på arbetsgivaren. Det får därför inte räcka med att arbetsgivaren informerat sina förare offentligt om denne därefter lägger fram scheman som inte har några marginaler. Det yrkas att sanktionssystemet vid överträdelser av reglerna vid vägtransporter ska ses över.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis nämna att reglerna om kör- och vilotider har sin grund i att säkerställa bl.a. sunda arbetsförhållanden för förarna men även i att främja en förbättrad trafiksäkerhet. Utskottet är medvetet om att det finns vissa frågetecken kring regelverkets tillämpning och utformning. Mot bl.a. denna bakgrund har utskottet beslutat att inleda en huvudstudie om yrkestrafik på väg där en utvärdering kommer att genomföras av bl.a. reglerna om kör- och vilotider. Uppföljningen beräknas vara klar våren 2012.

Med anledning av detta avstyrker utskottet motion 2010/11:T12 av Margareta Sandstedt (SD).

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Sanktionsordningen för kör- och vilotidsregler, punkt 2 (SD)

av Tony Wiklander (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:T12 av Margareta Sandstedt (SD).

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt att skydda förarna från sanktioner som i huvudsak ska ligga på åkerierna. Det är vanligt att förare drabbas av böter för överträdelser där den som egentligen är ansvarig är arbetsgivaren. Det förekommer även att arbetsgivare kräver av unga oerfarna förare att de genom kvittning på lönen ska stå för kostnaderna för överträdelser av kör- och vilotider. Samtidigt kräver vissa åkerier mer och mer av sina förare och sätter upp orealistiska mål och arbetstider, vilket leder till körscheman helt utan marginaler. Det bör, anser jag, inte vara tillräckligt att en arbetsgivare informerat sina förare offentligt om denne därefter lägger fram scheman som inte har några marginaler.

Enligt min åsikt bör huvudregeln vara att arbetsgivaren ensam är ansvarig för samtliga överträdelser och att föraren endast ska kunna bötfällas i de fall där det uppenbart inte beror på arbetsgivaren. Därför vill jag att sanktionssystemet vid överträdelser av reglerna vid vägtransporter ska ses över och att förslag till ändringar ska tas fram.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2010/11:62 Kontroll av färdskrivare:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonslagen (2002:574).

Följdmotionen

2010/11:T12 av Margareta Sandstedt (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag till ändringar i sanktionssystemet vid vägtransporter.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i fordonslagen
(2002:574)

Härigenom föreskrivs i fråga om fordonslagen (2002:574)¹
dels att rubriken närmast före 5 kap. 3 c § ska utgå,
dels att 2 kap. 13 § samt 3 kap. 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2 kap.**

13 §

Vägkontroll av färdskrivaren hos ett fordon, som anträffas i trafik eller som kan antas ha använts i trafik i nära anslutning till anträffandet, och som enligt särskilda föreskrifter *skall* vara utrustat med färdskrivare, sker för att kontrollera att den är av godkänd typ och uppfyller föreskrivna krav i fråga om montering, funktion och användning. Beträffande fordon som används av företag får motsvarande kontroll ske även i företagets lokaler eller liknande eller på ett område i anslutning till dessa. *Kontrollen skall utföras av en polisman eller en bilinspektör.*

Vägkontroll av färdskrivaren i ett fordon, som anträffas i trafik eller som kan antas ha använts i trafik i nära anslutning till anträffandet, och som enligt särskilda föreskrifter *ska* vara utrustat med färdskrivare, sker för att kontrollera att den är av godkänd typ och uppfyller föreskrivna krav i fråga om montering, funktion och användning. Beträffande fordon som används av företag får motsvarande kontroll ske även i företagets lokaler eller liknande eller på ett område i anslutning till dessa.

Kontrollerna ska utföras av en polisman eller en bilinspektör. Kontrollen enligt första styckets andra mening, får även utföras av en tjänsteman vid Transportstyrelsen med särskilt förordnande.

3 kap.3 §²

En polisman, en besiktnings-tekniker, en bilinspektör eller en tekniker har vid kontroll enligt denna lag rätt till tillträde till fordon och slutna utrymmen i ett fordon samt, i fall som avses i 2 kap. 10, 13 och 14 §§, till företags lokaler eller liknande eller till ett område i anslutning till dessa. *Även den som Transportstyrelsen särskilt har förordnat har, om det*

En polisman, en besiktnings-tekniker, en bilinspektör eller en tekniker har vid kontroll enligt denna lag rätt till tillträde till fordon och slutna utrymmen i fordon samt, i fall som avses i 2 kap. 10, 13 och 14 §§, till företags lokaler eller liknande eller till ett område i anslutning till dessa.

En tjänsteman vid Transportstyrelsen med särskilt förordnande

¹ Senaste lydelse av rubriken närmast före 5 kap. 3 c § 2009:224.

² Senaste lydelse 2008:1377.

behövs för prövningen av ett ärende som styrelsen handlägger, rätt till tillträde till fordon, slutna utrymmen i fordon eller till lokaler eller liknande eller till ett område i anslutning till dessa där ett fordon står uppställt.

har, vid kontroll enligt 2 kap. 13 § eller om det behövs för prövningen av ett ärende som styrelsen handlägger, rätt till tillträde till fordon och slutna utrymmen i fordon samt till lokaler eller liknande eller till ett område i anslutning till dessa där ett fordon står uppställt.

En polisman eller en bilinspektör har rätt till tillträde till fordon och till slutna utrymmen i ett fordon eller dess last för att kontrollera att fordonet är lastat på föreskrivet sätt.

4 §³

Den som utför sådan kontroll eller prövning som avses i 3 § första stycket får i samband därmed provköra ett fordon. Detsamma gäller den som Trafikverket särskilt har förordnat att utföra haveriundersökningar och den som Transportstyrelsen särskilt har förordnat att utöva tillsyn enligt produktsäkerhetslagen (2004:451).

Den som utför sådan kontroll eller prövning som avses i 3 § första *eller andra* stycket får i samband därmed provköra ett fordon. Detsamma gäller den som Trafikverket särskilt har förordnat att utföra haveriundersökningar och den som Transportstyrelsen särskilt har förordnat att utöva tillsyn enligt produktsäkerhetslagen (2004:451).

Denna lag träder i kraft den 1 april 2011.

³ Senaste lydelse 2010:96.